



تفسیر میں

بقرہ (۲۸۶-۲۱۱) و آل عمران

سید علی غیوری



تفسیر مبین

بقره (۲۱۱-۲۸۶) و آل عمران
سید علی غیوری



موزے خیر یہ باقیات الصالحات

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۲۱۱ - ۲۸۶	سوره‌ی بقره، آیات
۱۳	آیات روشن خدا
۱۴	عواقب دنیاگرایی
۱۶	فلسفه‌ی بعثت انبیاء
۱۹	شرط بهشت!
۲۱	انفاق و مصارف آن
۲۳	آیه‌ی جهاد
۲۴	جنگ در ماه حرام
۳۰	شراب و قمار، دو عامل ویرانگر
۴۰	مسئله‌ی حیض
۴۳	دامنه‌ی زندگی
۴۴	سوگند برای ترک نیکی!
۴۶	ایلاء
۴۷	مسئله‌ی طلاق
۵۰	بازگشت در طلاق
۵۸	تغذیه نوزاد
۶۲	مسئله‌ی عدّه
۶۳	ارتباط با زنان در عدّه

۶۵	شیوه‌های دیگر جدایی
۶۹	عبادتی فروتنانه و پیوسته
۷۰	حقوق زنان
۷۲	مردگانی که زنده شدند!
۷۳	فرمان جهاد
۷۴	قرض حسن، سُنّت الهی
۷۵	پس از موسی <small>علیه السلام</small>
۷۷	فرماندهای که خدا برانگیخت
۷۹	نشانه‌های انتخاب الهی
۸۱	آزمایش عملی
۸۳	جالوت و طالوت
۸۷	برتری برخی از انبیاء
۸۹	انفاق، پایدارترین سرمایه
۹۰	فضیلیت آیة الكرسمی
۹۳	دین اسلام، انتخاب آزاد
۹۵	خداآوند، پشتیبان چه کسانی است؟
۹۶	گفت‌وگوی ابراهیم <small>علیه السلام</small> و نمرود
۹۸	داستانِ عُرَيْر
۱۰۱	حادثه‌ای عجیب و واقعی
۱۰۴	دانه‌ی پر برکت انفاق
۱۰۵	مشخصه‌های انفاق بالنده
۱۰۶	گفتار نیکو
۱۰۷	چگونه صدقات باطل می‌شود؟
۱۰۸	شرط پذیرش انفاق
۱۱۱	شیوه‌ی انفاق ثمریخش
۱۱۲	منشأ تنگ‌دستی و زشتی
۱۱۳	سرچشممه‌ی زلال حکمت

۱۱۴	یک نکته‌ی مهم
۱۱۵	چگونه صدقه بدھید؟
۱۱۶	روش خداوند در برابر نیکی‌ها
۱۱۷	مصارف صدقات
۱۱۹	آیه‌ای در شأن امام علی <small>علیہ السلام</small>
۱۲۰	عواقب و حشتناک رباخواری
۱۲۲	تفاوت ریا و صدقات
۱۲۳	شیوه‌ی زندگی پاک و سعادتمندانه
۱۲۵	رباخواری، جنگ با خداوند و رسول
۱۲۵	شیوه‌ی درست تعامل
۱۲۷	اصول وام دادن و وام گرفتن
۱۳۲	محاسبه‌ی خداوند
۱۳۳	حوزه‌های ایمان
۱۳۴	توانایی در تکلیف

فهارس:

۱۳۸	فهرست منابع تفسیری
۱۴۱	فهرست منابع روایی
۱۴۵	فهرست موضوع احادیث
۱۴۸	فهرست تراجم مفسّرین
۱۵۱	فهرست لغتنامه‌ها

سوره‌ی آل عمران

۱۵۵	شأن نزول سوره
۱۵۷	قرآن، تورات و انجیل
۱۵۸	قرآن، جداکننده‌ی حق از باطل
۱۵۸	حوزه‌های آگاهی‌های خداوند

۱۵۹	هنر نمایی خداوند در خلقت انسان
۱۶۰	محکمات و متشابهات قرآن کریم
۱۶۳	دعا و مناجات اولیاء الله
۱۶۴	وعده‌های الهی
۱۶۴	هیزم‌های جهنّم
۱۶۵	شیوه‌ی رفتار با کفار
۱۶۶	شکست قطعی کفار
۱۶۶	امدادهای غیبی
۱۶۸	انسان و جاذبه‌های دنیا
۱۷۱	جایگاه متقین
۱۷۲	صفات مؤمنان
۱۷۳	گواهان یگانگی خداوند
۱۷۴	اسلام دین برتر
۱۷۶	اسلام، دین هدایت و تسلیم شدن در برابر خداوند
۱۷۷	نمونه‌ای از انکار آیات الهی
۱۷۹	لجاجت یهود در پذیرفتن حکمیت تورات
۱۸۱	سرچشم‌های عزّت و ذلت انسان
۱۸۲	جلوه‌هایی از قدرت خداوند
۱۸۳	حوزه‌ی دوستی‌های مؤمنان
۱۸۵	آگاهی‌های کامل
۱۸۶	پاداش و جزا
۱۸۷	پیامدهای دوستی با خداوند
۱۸۹	برگزیدگان
۱۹۰	نتیجه‌ی دعای خالصانه
۱۹۴	مائده‌های آسمانی
۱۹۶	دعای خالصانه‌ی زکریا
۱۹۶	استجابت دعا و بشارت فرشتگان

۷ فهرست مطالب

- | | |
|-----|---------------------------------------|
| ۱۹۸ | حادثه‌ای در کمال ناباوری |
| ۱۹۹ | بانوی برگزیده |
| ۲۰۳ | تولد عیسی بن مریم ﷺ |
| ۲۰۶ | اعجاز در آفرینش |
| ۲۰۷ | دانایی‌ها و اعجاز عیسی ﷺ |
| ۲۱۰ | عیسی ﷺ تصدیقگر تورات |
| ۲۱۲ | حوالیون |
| ۲۱۳ | مَكْر خدا و چگونگی آن |
| ۲۱۵ | عیسی ﷺ بر صلیب؟! |
| ۲۱۸ | شباهت آفرینش عیسی و آدم ﷺ |
| ۲۱۹ | مبالغه‌ی پیامبر ﷺ با مسیحیان |
| ۲۲۳ | رمز وحدت مسلمانان و اهل کتاب |
| ۲۲۵ | دین حضرت ابراهیم ﷺ |
| ۲۲۶ | ابراهیم ﷺ پیرو دین حنیف |
| ۲۲۸ | آرزوی دست نیافتنی اهل کتاب |
| ۲۳۰ | حیله دانشمندان یهود |
| ۲۳۱ | تنگ نظران اهل کتاب |
| ۲۳۳ | نحوه‌ی عملکرد یهود در خصوص امانت‌داری |
| ۲۳۵ | اصل وفای به عهد |
| ۲۳۶ | تحريف کتب آسمانی برای اهداف شیطانی |
| ۲۳۷ | الهی باشید |
| ۲۳۹ | میثاق پیامبران |
| ۲۴۱ | دین‌الله‌ی اسلام |
| ۲۴۲ | اسلام و پیامبران‌الله‌ی |
| ۲۴۳ | ملّک مقبولیت اعمال |
| ۲۴۴ | توبه، بارگشت به سوی خدا |
| ۲۴۵ | سرانجام کفرورزی |

- ۲۴۶ راه رسیدن به نیکی
- ۲۴۸ علت حرمت برخی از خوردنی‌ها بر بنی اسرائیل
- ۲۵۰ امر به پیروی از آیین ابراهیم ﷺ
- ۲۵۱ کعبه، نخستین عبادتگاه
- ۲۵۲ حج، نشانه‌ی توحید
- ۲۵۴ انکار آگاهانه‌ی اهل کتاب
- ۲۵۵ تفرقه افکنی یهود
- ۲۵۶ تعجب از کفر ورزیدن
- ۲۵۷ شیوه‌ی تعامل صحیح با خداوند
- ۲۵۸ ریسمان الهی
- ۲۶۰ از عوامل انحطاط و سقوط
- ۲۶۱ تجسم اعمال در چهره‌ها
- ۲۶۳ خداوند، مالک مطلق
- ۲۶۴ بهترین امت
- ۲۶۴ شکست قطعی کافران
- ۲۶۶ نیک سیرتان اهل کتاب
- ۲۶۶ ویژگی‌های مؤمنان
- ۲۶۷ گمانی باطل
- ۲۶۸ مثل انفاقی کافران
- ۲۶۹ روش تعامل با کفار
- ۲۷۱ جنگ اُحد
- ۲۷۷ روز نزول فرشتگان
- ۲۸۱ خداوند، مالک تمام هستی
- ۲۸۲ حکم ریا در اسلام
- ۲۸۳ راه کسب رحمت خداوند
- ۲۸۴ مسابقه در نیکی‌ها
- ۲۸۵ مشخصه‌های مؤمنان متنّی

۹ فهرست مطالب

- | | |
|-----|------------------------------|
| ۲۸۶ | توبه و انباه، تنها راه آمرزش |
| ۲۸۸ | اصل عبرت آموزی |
| ۲۸۹ | راه پیروزمندی |
| ۲۹۰ | عرصه‌ی شناخت انسان‌ها |
| ۲۹۲ | پیروزمندان |
| ۲۹۲ | آرزوی سست |
| ۲۹۳ | محور دین! |
| ۲۹۴ | اجل |
| ۲۹۵ | مبازه و پایداری |
| ۲۹۷ | حرکت منافقین بعد از جنگ احد |
| ۲۹۸ | سپاه رعب |
| ۲۹۹ | شرط پیروزی |
| ۳۰۱ | ناگفته‌های درونی |
| ۳۰۵ | درخت ایمان |
| ۳۰۶ | رحمت و مغفرت خدا بر شهید |
| ۳۰۷ | روش معاشرت با مردم |
| ۳۰۸ | توگل بر خدا در همه‌ی کارها |
| ۳۰۹ | انبیاء و خیانت!؟! |
| ۳۱۰ | راه بد فرجام |
| ۳۱۱ | پیامبر ﷺ نعمتی عالم‌گیر |
| ۳۱۲ | ریشه‌یابی مصایب |
| ۳۱۳ | مشخصه‌ی منافقان |
| ۳۱۵ | نعمت‌های خدا به شهید |
| ۳۱۷ | تدبیر پیامبر ﷺ و نشاط مؤمنان |
| ۳۱۹ | عظمت ایمان |
| ۳۲۱ | ریشه‌ی ترس ناپسند |
| ۳۲۱ | تهی بودن کفر |

۳۲۲	مبادله‌ای عجیب!
۳۲۲	حکمت مهلت دادن به کافران
۳۲۳	امتحان و درجات ایمان
۳۲۴	اثرات زیان‌بار بخل
۳۲۵	آیا خداوند فقیر است؟!
۳۲۶	بهانه‌های بنی اسرائیلی
۳۲۸	از مرگ نتوان گریخت
۳۲۹	خداوند چگونه می‌آزماید؟
۳۳۰	کتمان حقایق توسط اهل کتاب
۳۳۲	عبرت‌های آفرینش
۳۳۳	خدا از منظر خردمندان
۳۳۵	دعا از انسان، اجابت از خدا
۳۳۷	بهشت، موهبت الهی
۳۳۹	دستورالعمل اجتماعی مؤمنان

فهارس:

۳۴۲	فهرست منابع تفسیری
۳۴۵	فهرست منابع روایی
۳۵۰	فهرست موضوع احادیث
۳۵۴	فهرست تراجم مفسّرین
۳۵۷	فهرست دیگر کتب

بسمه تعالیٰ

مقدمه

دوران حکومت پهلوی، عصر تضعیف ایمان و مظلومیت عملی تعالیم قرآن بود. قرآن در آن عصر، زینت مجالس ختم، شکستن طلسما و جادو و سرانجام در کنار آیینه و شمعدان در خانه‌های نو و سر سفره عقد برده می‌شد، آیا قرآن برای همین بررسول گرامی اسلام ﷺ نازل شده بود؟! آیا قرآن، کتاب زندگی و مرامنامه‌ی جامعه‌ی مؤمنان نیست؟ آیا این نیست که رسول گرامی خدا ﷺ فرمود: «قرآن، خط ماندگار روشنایی و شاهراه هدایت و دست‌یابی به قله‌های کمال است، هر که قرآن را در زندگی پیش رویش قرار دهد و از تعالیم آن بهره‌گیرد به بهشت راه یابد،...، قرآن راهنمای انسان به بهترین راه زندگی سعادتمدانه است».^۱

برای اینکه از تعالیم قرآن بهره‌های شایسته ببریم باید به خوبی آن را بشناسیم، درباره‌ی آیاتش نیک بیندیشیم و زندگی مان را با تعالیمش هماهنگ ساخته و قرآن را محور تصمیمات مهم زندگی قرار بدهیم.

بی‌تردید قرآن، نور است و می‌تواند انسان را از تاریکی‌ها و اسارت منیّت‌ها، خودخواهی‌ها و هوایپرستی‌ها نجات بخشد.

سعی ما در این تفسیر بر آن بوده تا مهم‌ترین مسائلی که در آیات شریفه قرآن

۱. فَعَلِيهِمْ بِالْقُرْآنِ إِنَّهُ شَافِعٌ وَمَاجِلٌ مُصَدِّقٌ وَمِنْ جَعْلِهِ أَمَامَةٌ قَادِهِ إِلَى الْجَنَّةِ وَمِنْ جَعْلِهِ خَلْفَهُ قَادِهِ إِلَى النَّارِ وَهُوَ الدَّلِيلُ يَدُّ عَلَى خَيْرِ سَبِيلٍ... - الكافی، ج ۲، ص ۵۹۸، کتاب فضل القرآن، حدیث ۲.

کریم مطرح شده است را برای عموم برادران و خواهران ایمانی توضیح بدهیم و به ساده‌ترین بیان به صورت مستند به مدارک حدیثی تشریح کنیم.

خوب به خاطر دارم که نقطه آغازین تفسیر آیات شریفه قرآن کریم از زمانی که به مدت سه سال در سیرجان توسط حکومت جائز پهلوی در تبعید بوده‌ام، شروع شد که در عین سادگی نکاتی بیان شود که نگاه ما را نسبت به آیات قرآن کریم، دقیق تر و عمیق‌تر سازد و راه‌های نیکی و صلاح را به ما نشان بدهد.

یاد آن روزهای پر تکاپویی که عاشقانه گاه تا اذان صبح مطالعه و کار می‌کردم و گاه با صدای اذان متوجه می‌شدم، همیشه برایم خاطره‌انگیز است.

امید است این تلاش علمی، مورد قبول خداوند بلند مرتبه و مورد عنایت امام عصر (عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف) قرار گیرد.

در پایان از همه عزیزانی که در معاونت فرهنگی و پژوهشی مؤسسه خیریه باقیات الصالحات مرا در ارائه عالمانه این اثر یاری کرده‌اند، صمیمانه قدردانی کرده و از خداوند بزرگ، توفیقات ایشان را مسأله می‌نمایم.
خداوندا، ما را با قرآن و امنی قرآن محشور فرما.

سید علی غیوری